

Did the King know of Haman's Plot?

יונתן גרוסמן

1. בקשת המן מהמלך (ג', ח-יא)

"ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שנות מפל עם ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שוה להניחם. אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשורת אלפים כפר כסף אשקול על ידי עשי המלאכה להביא אל גנזי המלך.

ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים. ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך".

2. דברי מרדכי להתך (ד', ז-ח)

"ויגד לו מרדכי:

- את כל אשר קרהו
- ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על גנזי המלך ביהודיים [קרי: ביהודים] לאבדם.
- ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו להראות את אסתרו ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה".

3. דברי אסתר למלך במשתה השני (ז', ג-י)

"ותען אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי חן בעיניך המלך ואם על המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין הצר שוה בגזק המלך.

ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן. ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה

והמן נבעת מלפני המלך והמלכה. והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הביתו והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך. והמלך שב מגנת הביתו אל בית משתה היין והמן נפל על המטה אשר אסתר עליה

ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית הדבר יצא מפי המלך ופני המן חפוי".

4. דברים כ"ח, טג-סח:

"והיה כאשר שש ה' עליכם להיטיב אתכם ולהרבות אתכם כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם ולהשמיד אתכם ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה. והפיצה ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ ועבדת שם אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיה עז ואבן... והתמפרתם שם לאיביד לעבדים ולשפחות ואין קנה".

5. המן עושה כפי שאמר למלך?

שליחת אגרות המן (ג', יב-יג)	דברי המן למלך (ג', ח-ט)
	(ח) ויאמר המן למלך אֲחַשְׁוֹרֹשׁ יִשְׁנֹו עִם אֶחָד מִפְּזָר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלֻכּוֹתָּךְ וְדַתִּיהֶם שְׁנוֹת מִכָּל עַם וְאֵת דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין שׁוּה לְהַנִּיחֵם.
(יב) וַיִּקְרָאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּו וַיִּכְתֹּב כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּה הָמֶן אֶל אֲחַשְׁדָּרְפָּנִי הַמֶּלֶךְ וְאֶל הַפְּחוֹת... (יג) וְנִשְׁלַח סִפְרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל כָּל מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהַרְג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בָּיוֹם אֶחָד בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לְבוֹז.	(ט) אם על המלך טוב יכתב לאבדם
	וְעִשְׂרֵת אֲלָפִים כֶּסֶף אֲשֶׁקוּל עַל יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהַבִּיא אֶל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ.

6. ר' משה אלשיך, פירושו לאסתר ג':

”אף כי להשמיד בלבבו לא הוציא מפיו כי אם 'לאבדם', כי חש פן ימאן המלך, על כן בחר לשון ערומים לשון היולי – 'יכתב לאבדם', שאפשר להתפרש לשלול שלל ולבוז בז בחיי חייתם, או לאבדם מן העולם. ותפס לשון זה עד ישקיף וירא מה בלבבו של מלך והעולה על רוחו, כי גם אם יבין המלך על איבוד ממון הוא ימתיק הדבר באגרותיו על איבוד נפשות, או הוא ישתדל בכל עז קו לקו צו לצו עד ישוב ויודה על כוונתו. ובזה צדק מענה לשון המלך באומרו 'והעם לעשות בו כטוב בעיניך', כלומר ראיתי דבריך מסותרים סובלים שתי הבנות בהסתפקך בכוונתי, אך הנני מרשה אותך לעשות בו כטוב בעיניך לפי איזה פירוש ישר בעיניך. ובראות שנשאר הדבר אל הנוסח שיברר לו ויצוה לכתוב, אזי פירש ואמר 'להשמיד וכו'". וזהו שתלה הכתוב הדבר על צווי המן באומרו 'יכתב ככל אשר צוה המן'.”

7. גזירות אחשורוש וגזירות אחאב

מל"א כ"א, ח:

אסתר ג', יב-יג:

ותכתב ספרים בשם אחאב
ותחתם בחתמו
ותשלח הספרים (ספרים קרי) אל הזקנים.

בשם המלך אחשורוש נכתב
ונחתם בטבעת המלך
ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך.